

7 клас

Євразія

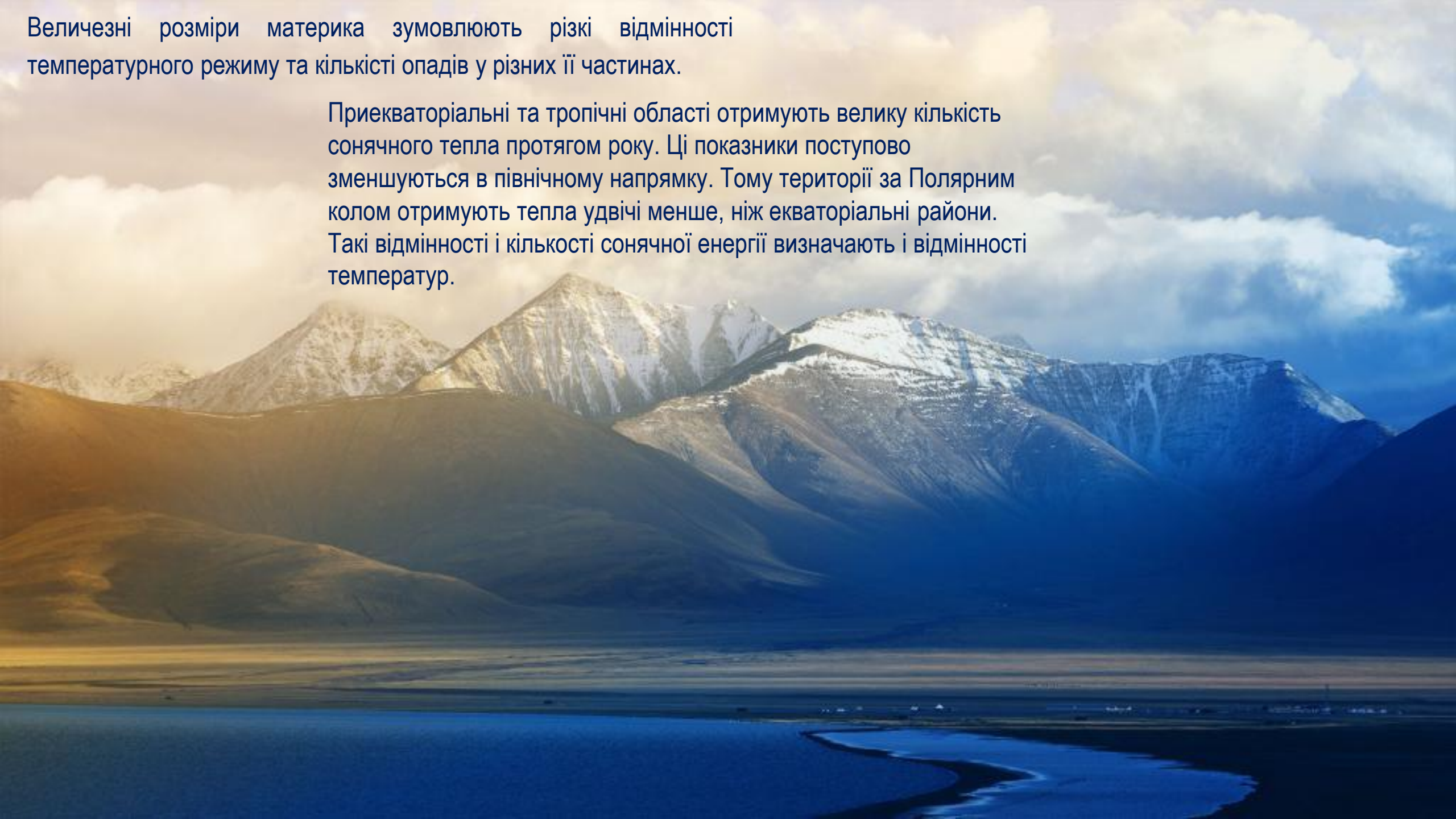
**Загальні риси клімату Євразії.
Кліматичні пояси і типи клімату Євразії**

Євразія – материк кліматичних контрастів: понад чверть континенту на півночі займають області багаторічної мерзлоти, приблизно стільки ж, але на південному заході та центральних частинах – спекотні пустелі на напівпустелі

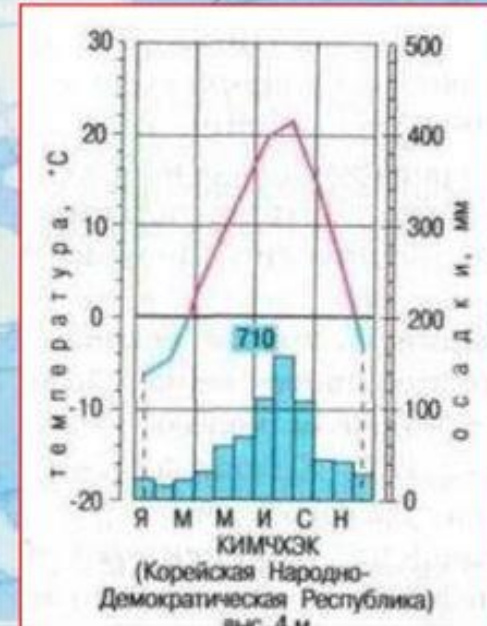
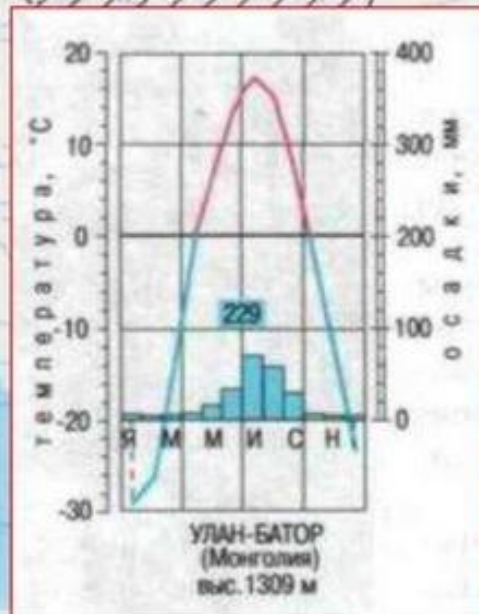
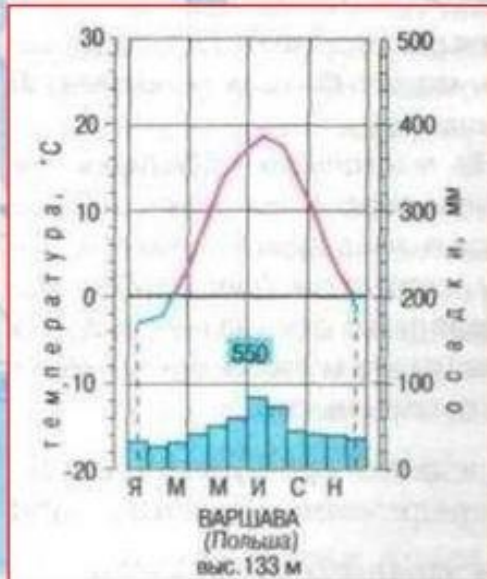
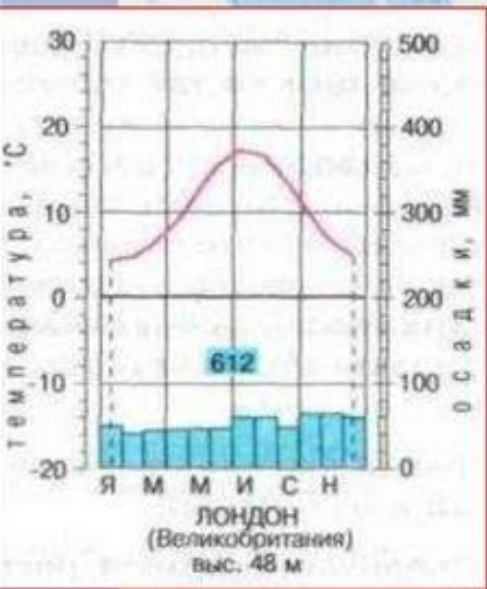

Величезні розміри материка зумовлюють різкі відмінності температурного режиму та кількості опадів у різних її частинах.

Приекваторіальні та тропічні області отримують велику кількість сонячного тепла протягом року. Ці показники поступово зменшуються в північному напрямку. Тому території за Полярним колом отримують тепла удвічі менше, ніж екваторіальні райони. Такі відмінності і кількості сонячної енергії визначають і відмінності температур.

Найбільші території за площею займає помірний пояс, оскільки в помірних широтах материк найбільш витягнутий з заходу на схід.

Над територією материка
утворюються й переважають всі
чотири типи основних повітряних мас

Чинники, що впливають на клімат Євразії:

Рельєф

Альпійсько-Гімалайського складчастого поясу є важливим кліматорозділом материка

Вони перешкоджають проникненню холодних і сухих північних вітрів на південь і водночас є бар'єром на шляху теплих і вологих вітрів, які дмуть з півдня.

Повітряні маси зазнають *трансформації* – перетворенню, зміні своїх властивостей

Постійні вітри

У помірних широтах – західні.
На сході і півдні материка – мусони

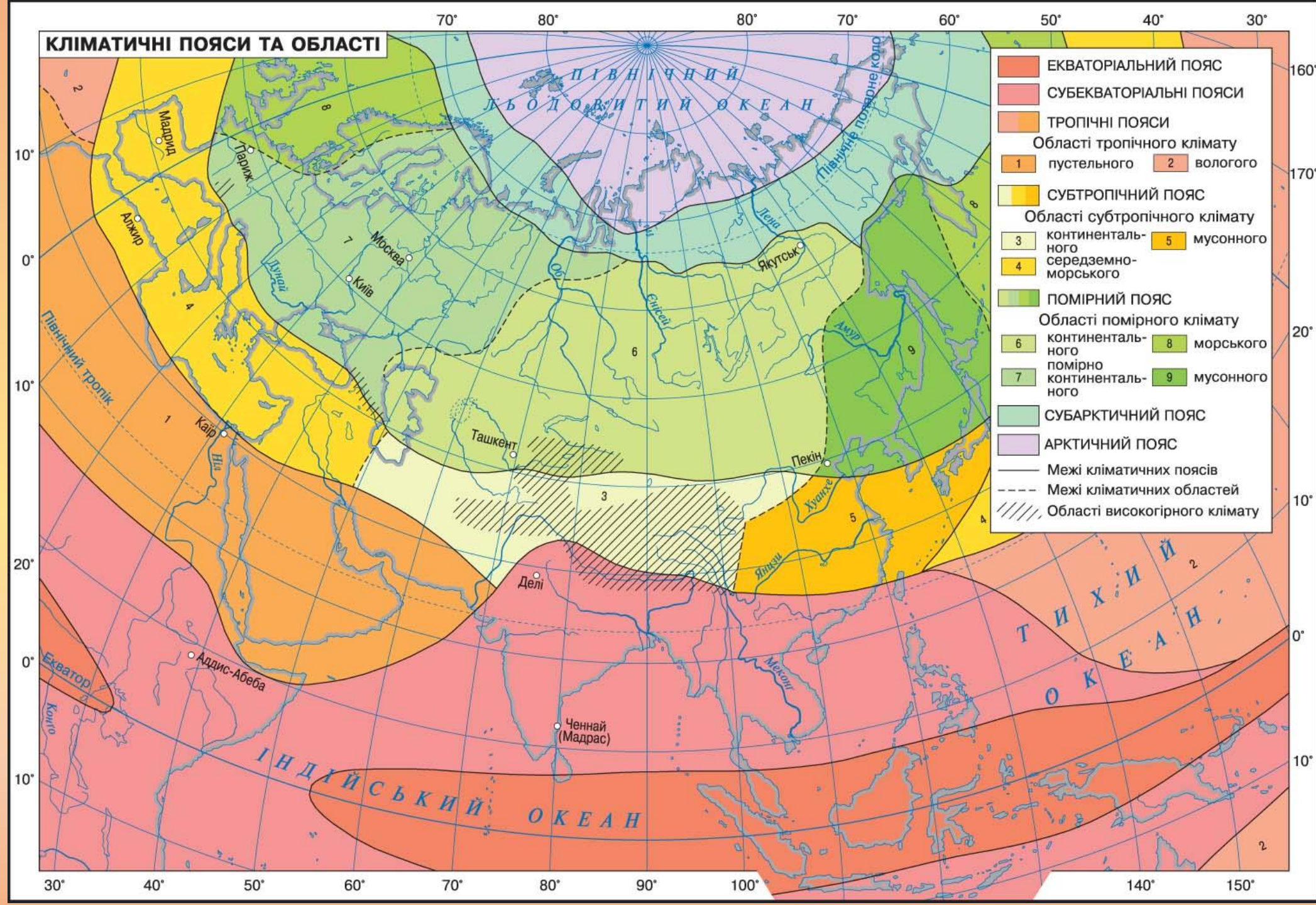
Над материком утворюється найбільша кількість циклонів і антициклонів

Океанічні течії

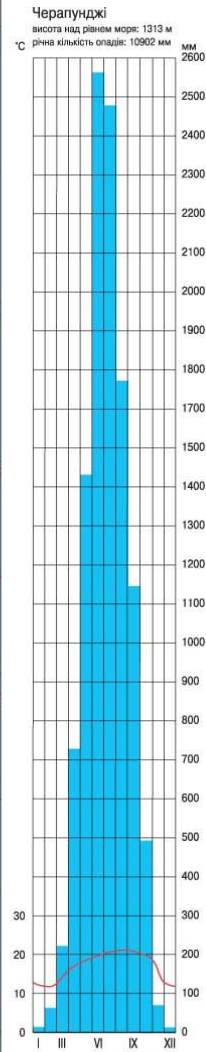
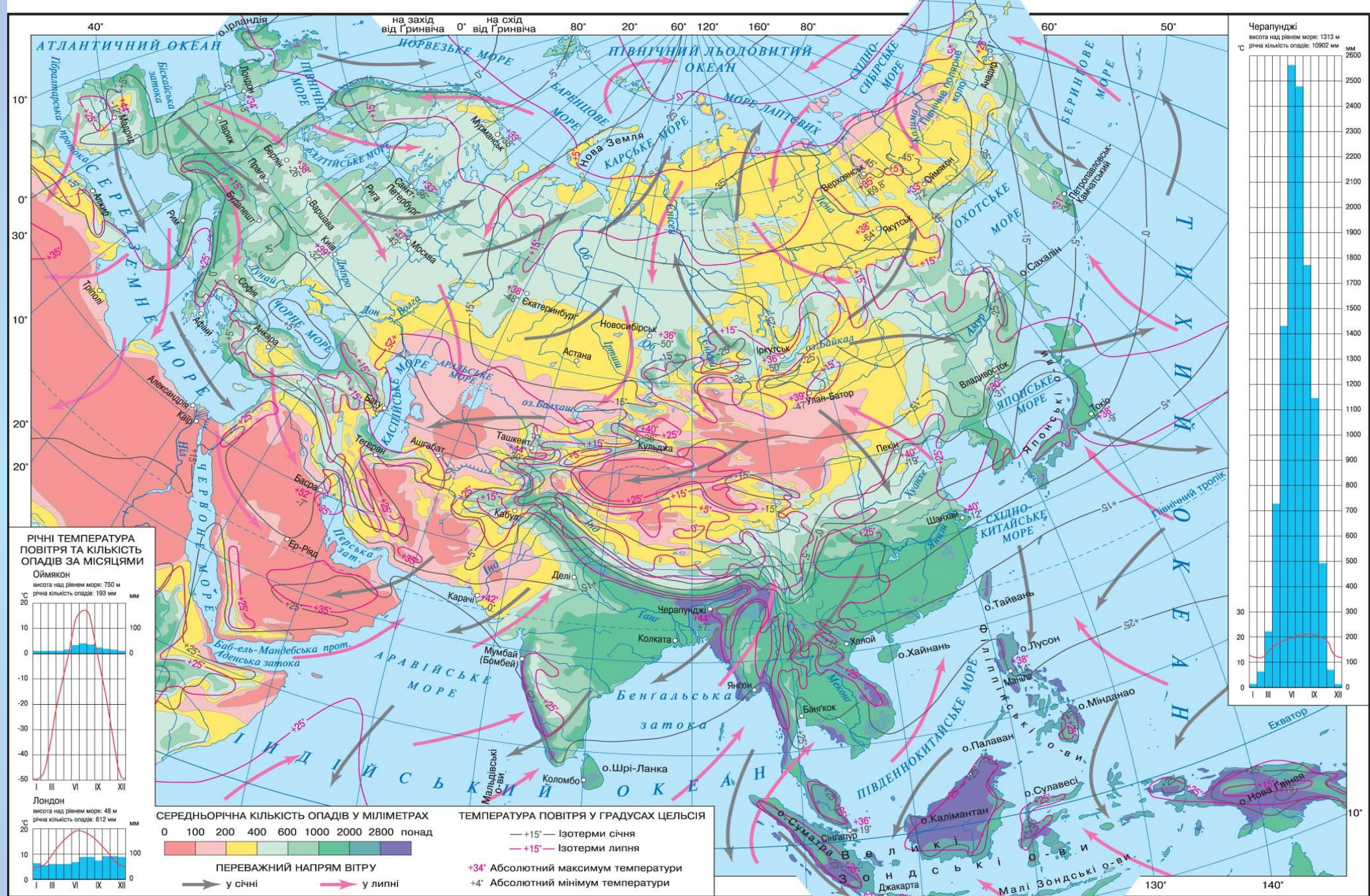
Гольфстрім, Куросіо, Курило-Камчатська та інші

Теплі течії пом'якшують клімат прилеглих територій материка, а холодні – роблять його континентальнішим.

Кліматичні пояси

Кліматичні пояси

Кліматичні пояси

Назва поясу, області	Тип	Географічне положення	Кліматичні особливості
Арктичний	–	Острови Північного Льодовитого океану, пн і пн-сх узбережжя Євразії	...*
Субарктичний	–	Південніше арктичного поясу з розширенням на схід	
Помірний, область помірного клімату	...*	За Уралом, в Сибіру і Центральній Азії	Зима дуже холодна і суха, літо жарке й відносно вологе. Для середньомісячних температур амплітуда становить 50-65 °С, а для екстремальних досягає 102 °С. Така величезна амплітуда зумовлена вкрай низькими зимовими температурами. Не випадково назва одного з полюсів холоду Північної півкулі – міста Оймякон – перекладається з якутської мови як «шалена холоднеча», «лютий холод»
	...*	Центральна (Східна) Європа	...*
	...*	Західні райони Європи	...*
	...*	Узбережжя Тихого океану	Тепле вологе літо і холодна зима

Кліматичні пояси

Назва поясу, області	Тип	Географічне положення	Кліматичні особливості	
Субтропічний, область субтропічного клімату	... *	Територія Вірменського і Іранського нагір'їв	... *	
	... *	Південний-захід материка	... *	
	... *	Схід Китаю, південна частина Японських островів	... *	
Тропічний, область тропічного клімату	... *	Пд-зх Азія (Аравійський півострів, південь Месопотамії й Іранського нагір'я, пн-зх райони півострова Індостан)	Літо дуже жарке – середні температури липня від +30°C до +35°C. Зима тепла – середні січневі температури – від +12°C до +16°C. Тут зафіксована найвища температура на материку Євразія +54°C – м. Басра (Аравійський півострів). Над Тихим океаном характерні тайфуни – тропічні циклони ураганної дії. Вони спричиняють зливи, повені та великі руйнування	Кількість опадів у пустельних районах – менше 50 мм на рік
	... *		Кількість опадів на рівнинах не перевищує 200 мм на рік	

Кліматичні пояси

Назва поясу, області	Тип	Географічне положення	Кліматичні особливості
Субекваторіальний	–	Півострови ...* Острови ...*	Характерна сезонна зміна повітряних мас: літом переважає вологе повітряне повітря, яке приносить мусон; зимою – відносно сухий тропічний пасат північної півкулі. Тут знаходиться найвологіше місце на планеті – с. Черапунджі (23 000 мм в рік)
Екваторіальний	–	Острови ...*	Переважають морські екваторіальні повітряні маси. Вони формуються з тропічного повітря, яке надходить з пасатами обох півкуль. Для цього поясу характерні значні опади (2000-4000 мм на рік) й постійно високі температури (вище +25°C). Острів Ява називають «грозовим полюсом Землі», тут грози трапляються до 800 разів на рік.

Місцеві вітри Євразії

Фен виникає там, де повітряні маси перевалюють через гори і з великою швидкістю скочуються в долини.
Це дуже теплий, сухий вітер.
Фен завжди є провісником настання дощової погоди.

Особливо часто фен спостерігається на північній окраїні Альп або ж в їх передгір'ях.

Вітри типу фен зустрічаються і в інших місцях земної кулі: над південним заходом Чорного моря, в Кутаїсі, Ташкенті, Гренландії, Китаї, Японії тощо.
На півдні Туркменістану гарячий вітер типу фен називають гармсіль.

Бора – місцевий холодний сильний та поривчастий вітер, що дме з вершин невисокого хребта, розташованого на узбережжі водного басейну (море, озеро).

Бора виникає переважно взимку внаслідок великої різниці між тиском на суші (високий) і морі (низький). Бора викликає різке похолодання; швидкість досягає 40 м/сек.

Спостерігається в районі Новоросійська та на островах Нової Землі, на берегах Байкалу, на південному узбережжі Франції в Далмації і Провансі.

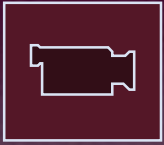
Місцеві вітри Євразії

Буран – вітер, характерний середньої течії річки Об.

Влітку він приносить сухе тепле повітря, а взимку – дуже холодне повітря, іноді із заметілями.

Пурга – сильна хуртовина, переважно виникає на рівнинних безлісих просторах при проникненні холодного повітря. Назва «пурга» вживається переважно у північних районах Росії.

Суховій – вітер з високою температурою і низькою вологістю повітря. Зазвичай термін відноситься до вітрів Каспійської низовини, особливо Казахстану, хоча інколи поширюється й на інші райони, зокрема південно-східно частину України.

Домашнє завдання

1. Опрацювати параграф 52, зробити конспект з підручника або презентації.
2. Доповнити таблицю «Кліматичні пояси» (сл. 9-11)

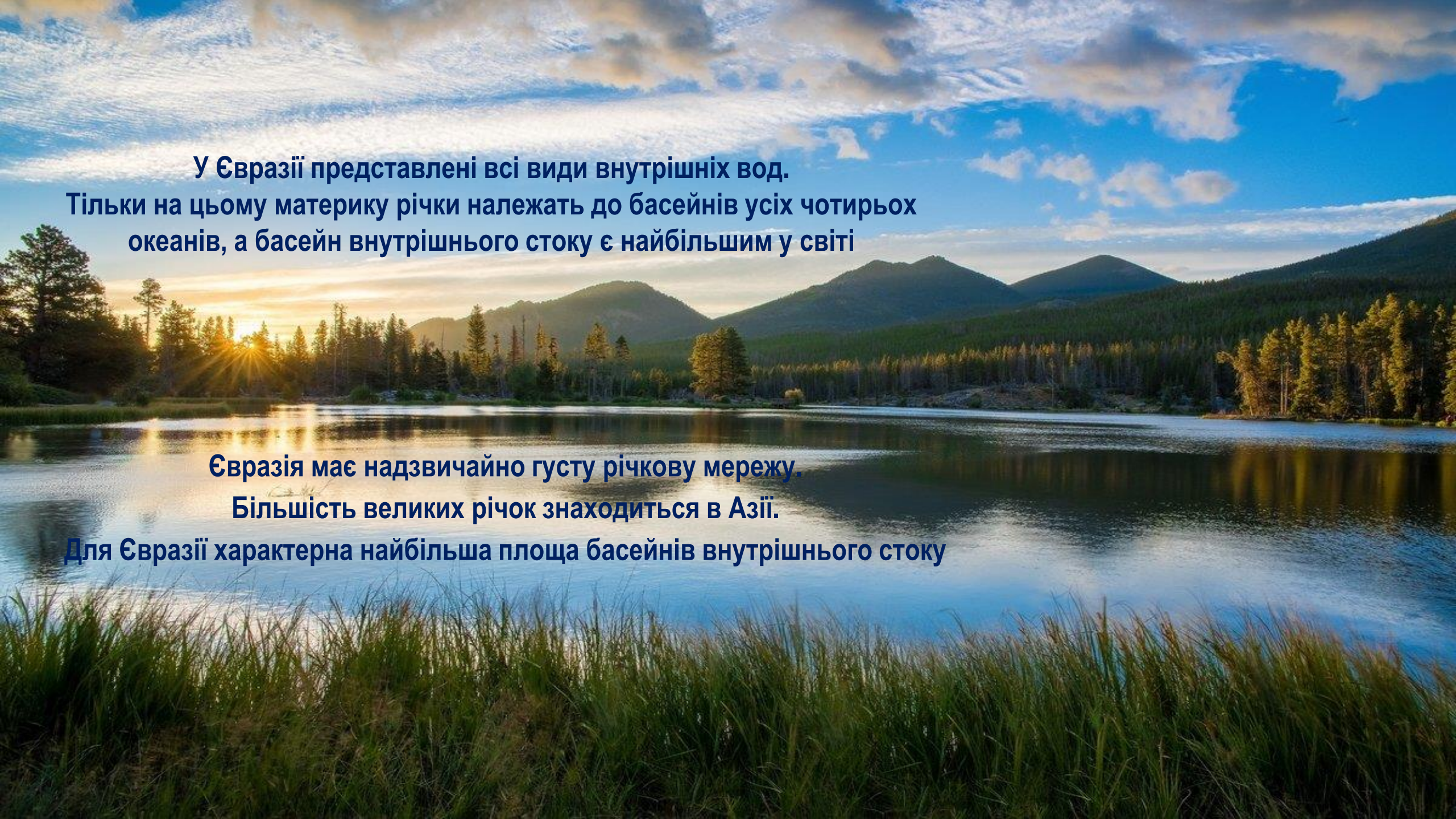
7 клас

Євразія

УРОК № 4

Води суходолу Євразії

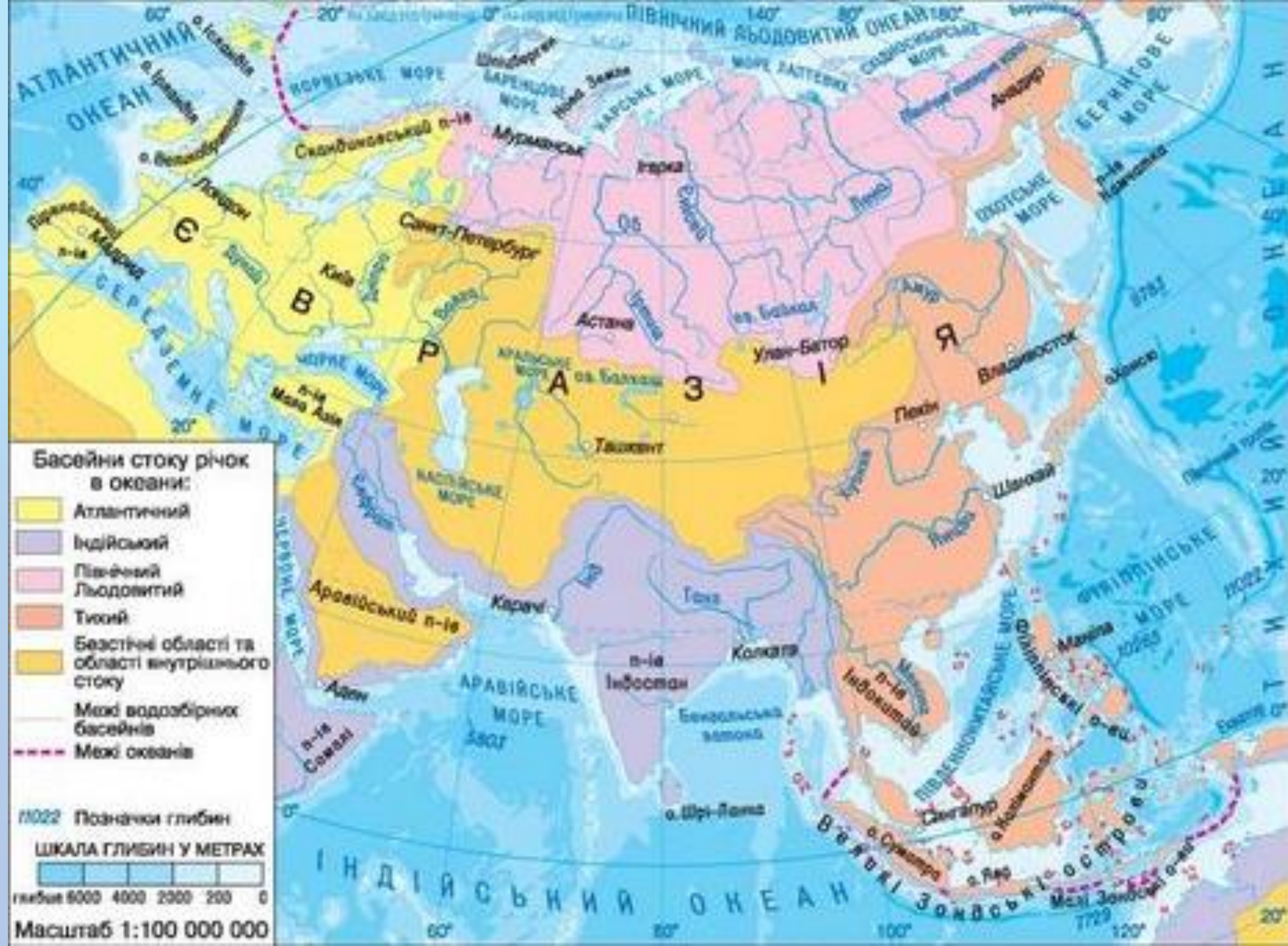
**У Євразії представлені всі види внутрішніх вод.
Тільки на цьому материку річки належать до басейнів усіх чотирьох океанів, а басейн внутрішнього стоку є найбільшим у світі**

Євразія має надзвичайно густу річкову мережу.

Більшість великих річок знаходиться в Азії.

Для Євразії характерна найбільша площа басейнів внутрішнього стоку

Басейни стоку річок Євразії

Північний Льодовитий океан

Атлантичний океан

Індійський океан

Тихий океан

Об, Єнісей, ...

Вісла, Дунай, ...

Ганг, Інд, ...

Амур, Янцзи, ...

Річки внутрішнього стоку

Амудар'я, Сирдар'я, ...

Озера Євразії

Особливо велика кількість озер на північному заході Євразії. Вони мають льодовиково-тектонічне походження, характерні значною глибиною.

Найбільші з них – Ладозьке (найбільше в Європі) й Онезьке.

Багато льодовикових озер в Альпах – Женевське, Боденське, Цюрихівське.

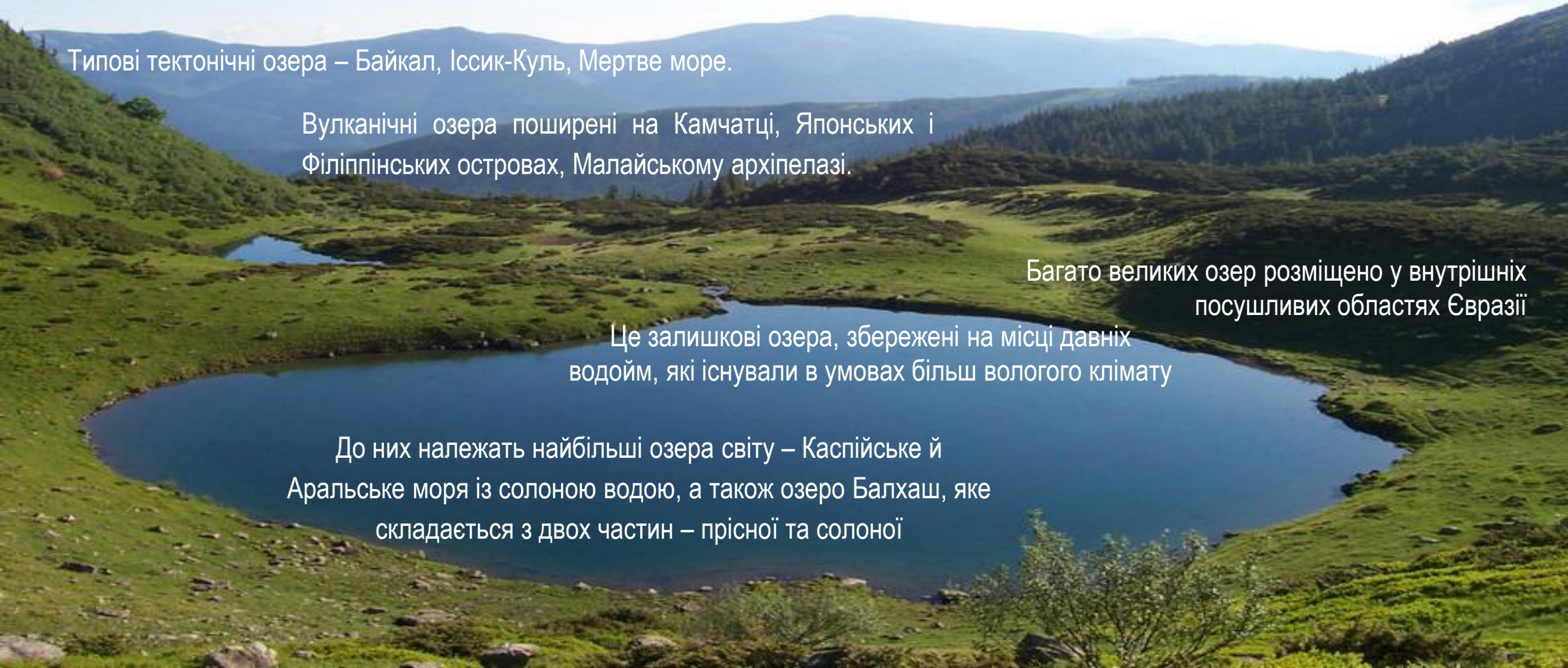
Типові тектонічні озера – Байкал, Іссик-Куль, Мертве море.

Вулканічні озера поширені на Камчатці, Японських і Філіппінських островах, Малайському архіпелазі.

Багато великих озер розміщено у внутрішніх посушливих областях Євразії

Це залишкові озера, збережені на місці давніх водойм, які існували в умовах більш вологого клімату

До них належать найбільші озера світу – Каспійське й Аральське моря із солоною водою, а також озеро Балхаш, яке складається з двох частин – прісної та солоної

Озеро Байкал – найглибше озеро планети, містить 20 % запасів поверхневих прісних вод земної кулі.

Найбільша глибина – 1620 м, простягається з північного сходу на південний захід на 636 км, найбільша ширина – 79 км.

Впадають 1123 річки, а витікає лише одна Ангара. В озері сформувався унікальний тваринний світ, який налічує понад 1,5 тис. видів, 75 % яких ніде, крім Байкалу, немає.

Каспійське море – найбільше за площею (376 тис. км²) водної поверхні озеро у світі.

Води унікального моря-озера містять різноманітні рибні багатства, серед яких найбільш цінні – осетрові.

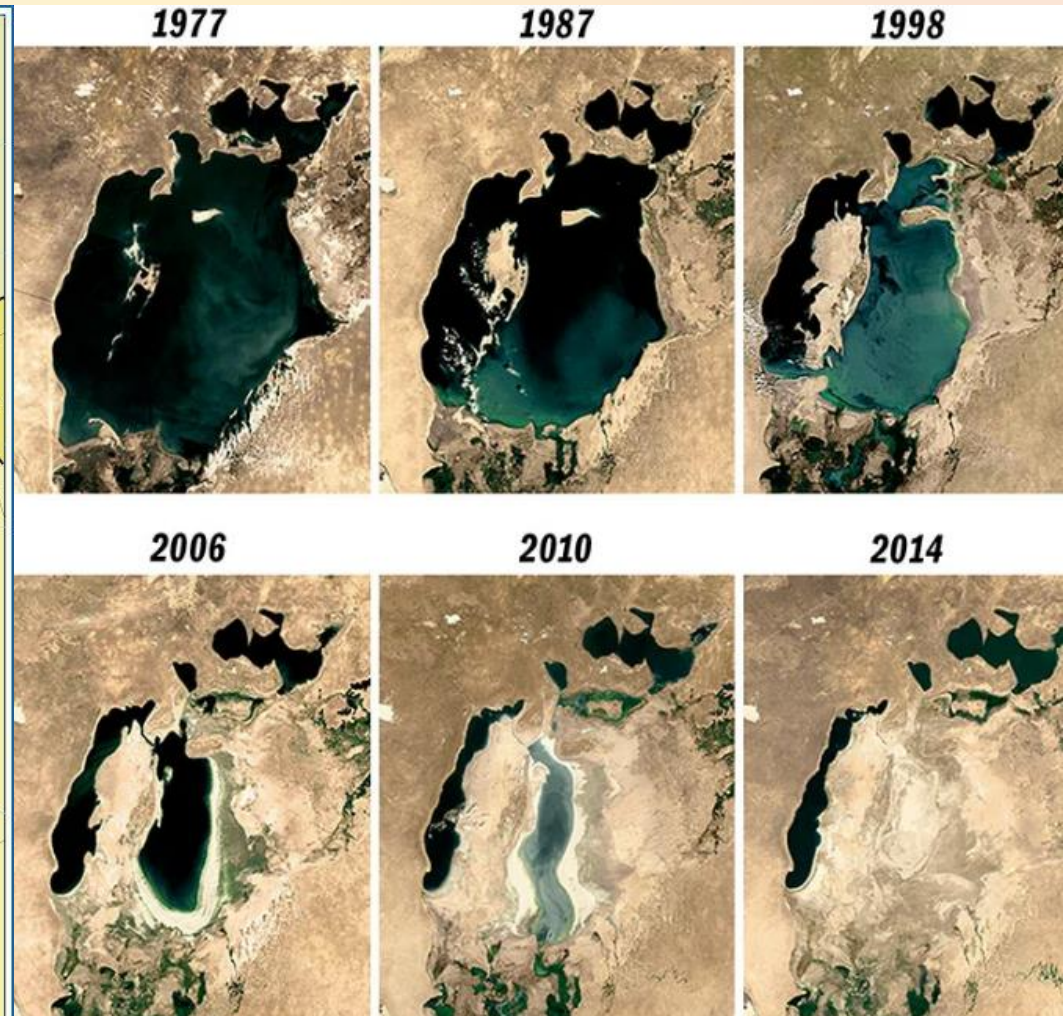
Озеро Балхаш у Центральній Азії – єдине у світі озеро, де солоність води в різних його частинах істотно відрізняється.

У західній частині Балхашу вода прісна, а у східній – солонувата.

Мертве море – розташоване на північному заході Аравійського півострова в найглибшій западині світу.

Солоність води в морі становить 260-270 проміле. І вода, і грязі Мертвого моря мають цілющі властивості.

РЕКРЕАЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ ШАЦЬКОГО НПП

Озеро Світязь («український Байкал») – найглибше озеро України, його глибина сягає понад 58 м (у 4 рази глибше за Азовське море)

Умовні позначення

	Пам'ятки архітектури		Пункти прокату човнів		Місця риболовлі	Екологічні стежки:
	Пам'ятки історії		Пляжі		Грибні місця	..... "Лісова пісня"
					Ягідні місця	..... "Світязька"

Домашнє завдання

1. Опрацювати параграф 53, зробити конспект з презентації або підручника.
2. Доповнити прикладами схему (сл. 18)
3. Охарактеризувати 2 річки Євразії (на вибір) за планом:
  - 1) До басейну якого океану належить;
  - 2) Місце витоків (початок);
  - 3) Куди впадає (гирло);
  - 4) Притоки;
  - 5) Режим і живлення річки;
  - 6) Господарське використання.

